

Ліки зцілюють тіло, а книга - душу

БІБЛІОТЕРАПЕВТ

№ 7-8 (118-119) 2024

Видається з 1 жовтня 2014 року

Сайт Наукової бібліотеки libr.knmu.edu.ua

Архів «Бібліотерапевта» <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/6941>

ЗМІСТ

БІБЛІОТЕКИ

ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Британська бібліотека
(короткі нотатки з відпустки)

I. Киричок.....С. 4-7

БІБЛІОТЕЧНА СКАРБНИЦЯ:

ПО СТОРІНКАХ РІДКІСНИХ

ТА ЦІННИХ ВИДАНЬ

Перші підручники українською мовою
у фонді Наукової бібліотеки ХНМУ:
цікаві факти з історії

Т. Костюкевич, I. Киричок.....С. 9-10

ХАРКІВ МЕДИЧНИЙ

Новий топонім в Харкові на честь
новатора вітчизняної трансплантології
Юрія Вороного

Л. Скрипченко.....С. 12-14

НАТХНЕННЯ

Катерина
Харків коханий

М. Федорова.....С. 16-17

Г. Сирова.....С. 18

ФОТОПОГЛЯД

Харків: світло надії у 370-річний ювілей

В. Віскова.....С. 20

ХРОНІКА ПОДІЙ

Травень-червень 2024 у світлі подій

О. Русанова.....С. 22-23

БІБЛІОТЕКИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

BRITISH LIBRARY
KNOWLEDGE CENTRE

Pigott Theatre &
Conference Rooms

АВТОР ФОТО: ІРИНА КИРИЧОК

БРИТАНСЬКА БІБЛІОТЕКА

(КОРОТКІ НОТАТКИ З ВІДПУСТКИ)

Продовжуючи свої розповіді про бібліотеки Великої Британії, в яких я побувала (попередні розповіді у бюлетені «Бібліотерапевт» – №№ 4/5, 6/7 за 2023 рік та № 5/6 за 2024 рік), хочу поділитися своїми враженнями від відвідування її національної бібліотеки в Лондоні – Британської бібліотеки (British Library) – однієї з найбільших бібліотек світу [1].

Поїздки до цієї бібліотеки ми запланували заздалегідь, разом з

Сент-Панкрас (St. Pancras)

донькою, адже вона для мене – і гідеса, і перекладачка. До Лондона, на Сент-Панкрас (St. Pancras), приїхали зранку і цілий день присвятили знайомству з Британською бібліотекою. Саме тут, у новому корпусі, який споруджено і офіційно відкрито її Величності Королевою в червні 1998 року, знаходяться її основні

Загальний фонд бібліотеки – понад 150 млн одиниць зберігання, серед яких понад 14 млн книжок, більш 12 тис. інкунабул (одна з найбільших збірок у світі), 920 тис. назв журналів і газет, 58 млн патентів, 3 млн звукозаписів

книжкові фонди. В якості короткої довідки: загальний фонд – понад 150 млн одиниць зберігання, серед яких понад 14 млн книжок, 12 500 інкунабул (одна з найбільших збірок у світі), 920 000 назв журналів і газет, 58 млн патентів, 3 млн звукозаписів [2]. Британська бібліотека входить у шістку депозитних бібліотек Вели-

кобританії та Ірландії разом з Національною Бібліотекою Шотландії, Національною бібліотекою Уельсу, Трініті-коледж Дубліна, Бібліотекою Кембриджського університету та Бодліанською бібліотекою Оксфорда, які безкоштовно отримують обов'язковий примірник усіх видань, що виходять у країні, тому її колекції зростають щодня і на сайті самої бібліотеки йдеться вже про понад 170 млн одиниць зберігання.

Британська бібліотека відносно молода – коріння лежать у звіті Комітету національних бібліотек під головуванням лорда Дейнтонна, опублікованому в 1969 році. Після цього в 1971 році вийшла Біла книга, яка рекомендувала створення національної бібліотеки Великої Британії («Британська бібліотека»). У 1972 році парламент прийняв Акт про британську бібліотеку, згідно з яким Британська бібліотека почала діяти з 1 липня 1973 року. Хоча для бібліотечної спільноти та широкої громадськості найвідомішим компонентом нової національної бібліотеки були бібліотечні відділи Британського музею, зокрема відділу друкованої кни-

Найвідомішим компонентом нової національної бібліотеки були бібліотечні відділи Британського музею, зокрема відділ друкованих книг, заснований разом із музеєм у 1753 році

ги, який був заснований разом із самим музеєм у 1753 році. За два століття бібліотека Британського музею перетворилася на одну з найбільших у світі, завдяки привілею обов'язкового примірника, за яким вона мала право на копії не лише книг та періодичних видань, а й більшості предметів, надрукованих у Сполученому Королівстві.

Відповідно до Закону в Британську бібліотеку були адміністративно об'єднані: бібліотечні відділи Британського музею (до складу якого входила Національна довідкова бібліотека науки та винахідництва), Національна центральна бібліотека та Національна науково-технічна бібліотека кредитування (центр міжбібліотечного абонементу, розташований у Бостон Спа в Йоркширі). У 1974 році Британська національна бібліографія та Офіс наукової та технічної інформації приєдналися до нової національної бібліотеки Великобританії. Згодом до складу Бібліотеки увійшли ще дві установи, що розширили її колекцію: Бібліотека та записи Індійського офісу (1982) та Британський інститут звукозапису

Центральний вхід до бібліотеки

(1983) [3].

І ось ми перед входом до бібліотеки. На вході декілька людей з охорони. Не встигли ми увійти, до нас підійшов молодий співробітник бібліотек й спитав чим може допомогти, і тільки-но дочка сказала, що ми з України, він миттєво привітав нас нашою солов'їною: «Слава Україні!». Це було не очікувано та неймовірно приємно! Нам запропонували на вибір приєднатися до різноманітних екскурсій, ознайомитись з діючими експозиціями, відвідати читальні зали тощо. Оскільки моє володіння англійською не на тому рівні, щоб на слух розуміти розповідь екскурсовода, а дочка не встигатиме одночасно і слухати, і перекладати (це стало зрозуміло з досвіду екскурсії в Бодліанській бібліотеці в Оксфорді), ми вирішили самостійно ознайомитися з бібліотекою.

Оформлення подарунку до фонду бібліотеки

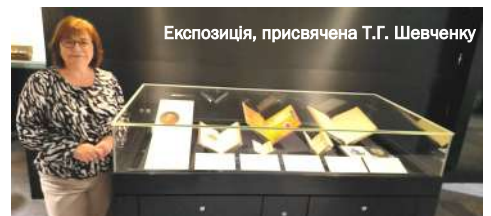
Але спочатку – треба виконати місію. Я привезла з собою двомовний українсько-англійський ювілейний альбом Харківського національного медичного універ-

ситету і на ресепшені оформила подарунок до фонду бібліотеки – тепер з історією нашої alma mater можна ознайомитись і в національній бібліотеці Великої Британії!

Перші видання Шекспіра

Спочатку ми відвідали експозицію рідкісних та цінних видань, серед яких перші видання Шекспіра, нотні нотатки гурту «Бітлз», найбільше та найменше за розміром видання Корану і... окрема експозиція, присвячена вели-

Експозиція, присвячена Т.Г. Шевченку

кому представнику українського народу – поету Тарасу Шевченку, на якій представлені «Кобзар» та декілька інших видань! Далі зайшли в Sound Gallery – до речі, тут найбільша колекція різноманітних аудіозаписів, зокрема звуків представників фауни з різних

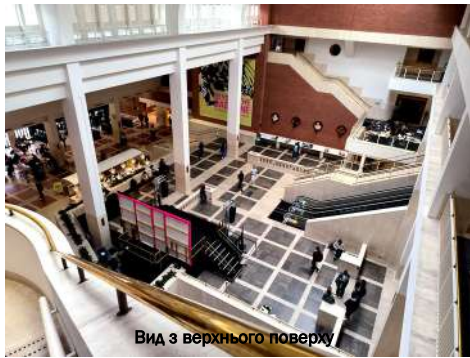

куточків світу, тож послухали співи пташок. На кожному поверсі є зони для самостійної роботи. Усі ці локації відкриті для вільного відвідування, проте це не стосується читальних залів.

Читальна зала

Читальні зали, а їх в бібліотеці одинадцять, знаходяться на 1, 2

Вид з верхнього поверту

та 3 поверхах будівлі (у нас це 2, 3 та 4 поверхи). Але вхід до них лише за наявності читацького квитка Reader Pass. Отримання цього квитка для нас — окрема історія... і склалася у нас не з першого разу. Тільки завдячуючи моїй доньці, яка, можна сказати, вмовила працівницю відділу реєстрації читачів, пояснивши їй, що «мама – бібліотекарка з України, приїхала на три тижні і вже повертається, але дуже хотіла подивитися Британську бібліотеку!». І лише з другої спроби ми змогли отримати Reader Pass. Правда, для цього прийшлося надати всі наявні у мене паспорти, навіть показати для підтвердження квитанцію про сплату комунальних послуг з моїм ім'ям та адресою в Харкові, оскільки британської прописки не маю...

З пластиковими читацькими

квитками (до речі, видали безкоштовно і на рік) двері всіх читальних залів для нас були відкриті.

Читацький квиток Reader Pass

Один нюанс — перед відвідуванням читальної зали треба обов'язково залишити сумки в камерах схову, а якщо необхідно взяти для роботи ручку, зошити, гаджети, для цього можна скористатися прозорими поліетиленовими пакетами, які тут є (ми пред'являли їх охороннику при виході з кожної читальної зали).

Ми побували в різних читальних залах: просторі приміщення, зручні меблі, є столи з регульованою висотою та низькі столи для обслуговування, альтернативні клавіатури, а також спеціальне обладнання та засоби для читачів із вадами зору та слуху; бібліотечний фонд — у відкритому доступі, навіть видання 18-19 століття бачили на полицях і поруч спе-

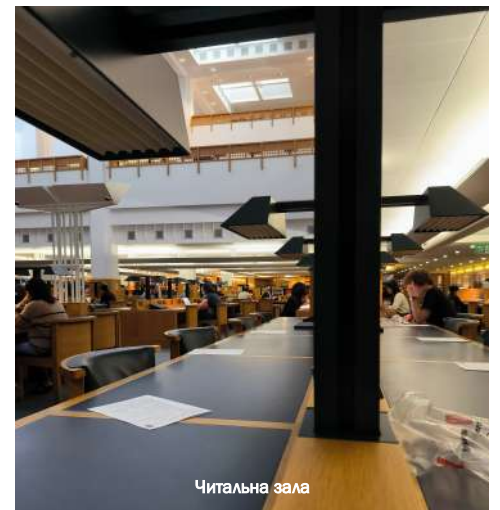

Географічні видання в читальній залі

Технічні засоби для роботи з документами

ціальні подушки для роботи з ними, а також переглядали карткові каталоги, різноманітні технічні засоби для роботи з документами — сканування, перегляду відеоматеріалів, обробки аудіо тощо. Більшість відвідувачів у залах сиділи зі своїми гаджетами, зошитами, документами, проте були й такі, що працювали з бібліотечним фондом. До речі, розстановка фонду — за своєю національною класифікацією.

Читальна зала

Загалом впродовж дня в бібліотеці було людно — і в холах на кожному поверсі, і у великих читальних залах, і в різноманітних виставкових локаціях: молоді люди спілкуються, хтось п'є каву, хтось з ноутбуком на колінах працює, хтось розглядає колекції цікавих експонатів, наприклад, рідкісні видання, або поштові марки, що розташовані в спеціально обладнаних шафах прямо в холі, курсують численні екскурсії тощо — діти, дорослі, люди з особливими потребами, дехто в кріслах

За 2023 р. фізичні відвідування бібліотеки склали 1,42 млн, середня кількість відвідувань веб-сайту за останні роки – 2 млн на рік

колісних, що повністю відповідає інклюзивності простору... У звіті бібліотеки за попередній рік, який представлено на її сайті, зазначено, що фізичні відвідування бібліотеки склали 1,42 млн, середня кількість відвідувань веб-сайту за останні роки – 2 млн на рік (*British Library Annual Report and Accounts 2023 to 2024: The British Library's annual report for the year ending 31 March 2024*; р. 41).

До речі, у жовтні 2023 року Британська бібліотека зазнала

потужну кібератаку, що негативно вплинуло на забезпечення її робочих процесів, тому зробити пошук колекції можна лише за допомогою тимчасової версії каталогу, недоступна послуга попереднього електронного замовлення, як і доступ до цифрової колекції. Над вирішенням цих проблем працюють і сподіваються, що восени бібліотека вже зможе надавати віддалені доступи та послуги.

Безумовно, розповіді про Британську бібліотеку в одній статті дуже складно. І скажу чесно – мені бракувало професійного спілкування з британськими колегами, як це було в бібліотеках Кембріджа, коли ми ділилися досвідом, порівнювали наші бібліотечні системи, я могла задавати уточнюючі питання, більш деталь-

но ознайомитись з фондом тощо. Проте сам факт того, що я цілий день провела в Лондоні, в одній з найбільших бібліотек світу, залишив в моїй пам'яті незабутні спогади про візит до головної бібліотеки Великої Британії.

В читальній залі

Рідкісні та цінні видання

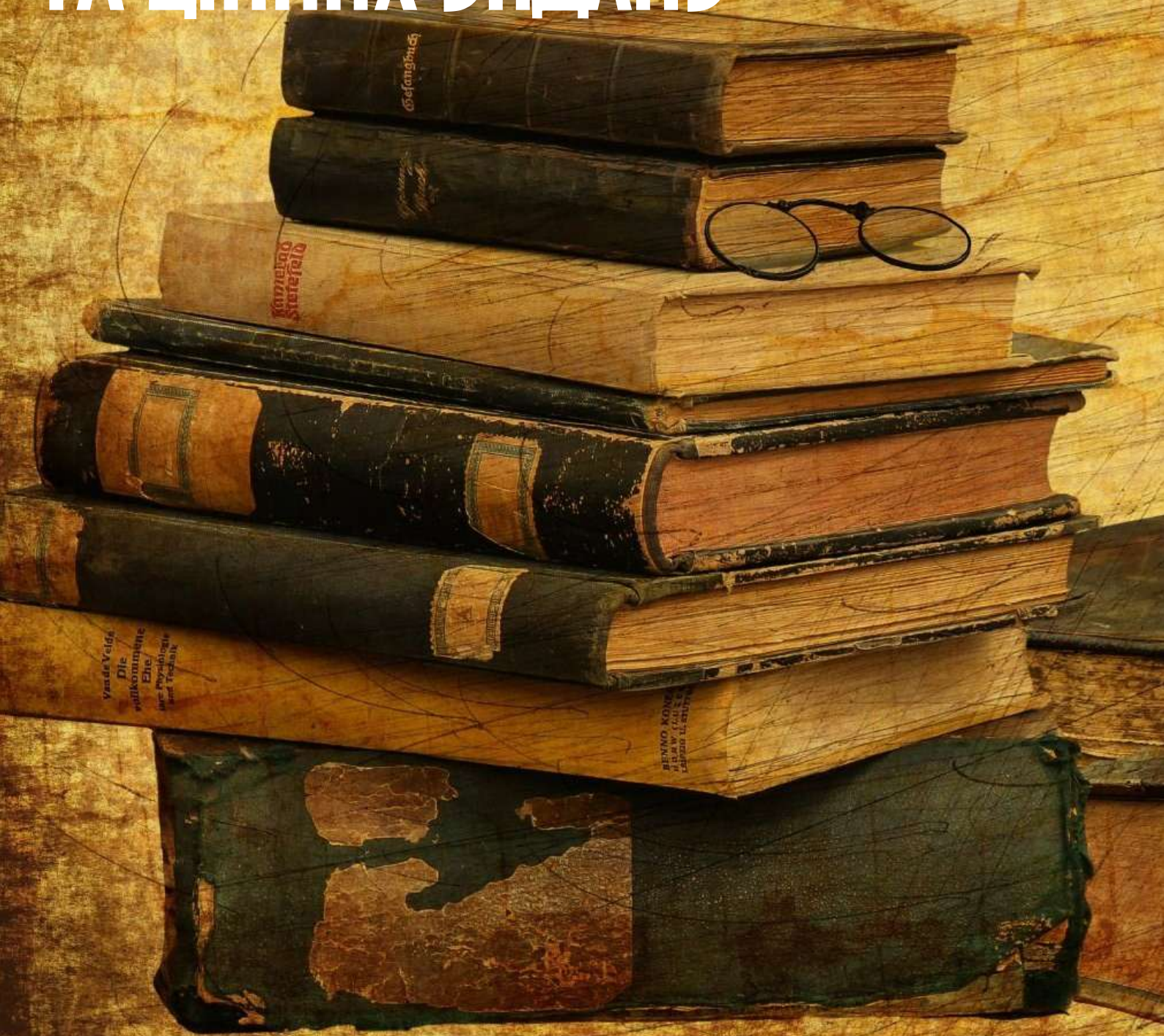
В холі бібліотеки

Колекція рідкісних та цінних видань

1. *British Library* : сайт. – Назва з екрана. – Режим доступу : <https://www.bl.uk/>
2. Британська бібліотека : матеріал з Вікіпедії. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Британська_бібліотека (дата звернення 20.08.2024)
3. *History of the British Library*. – Назва з екрана. – Режим доступу : <https://web.archive.org/web/20100213000359/http://www.bl.uk/aboutus/quickinfo/facts/history/index.html>

БІБЛІОТЕЧНА СКАРБНИЦЯ: ПО СТОРІНКАХ РІДКІСНИХ ТА ЦІННИХ ВИДАНЬ

ПЕРШІ ПІДРУЧНИКИ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ У ФОНДІ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ХНМУ: ЦІКАВІ ФАКТИ З ІСТОРІЇ

Один із важливих напрямків роботи бібліотекаря – шляхом вивчення власних фондів доповнювати або уточнювати вже відомі факти історії, можливо, відкривати щось нове, або представляти на розгляд загалу давно забуте, колись заставлене подалі на полицях старих бібліотек. Ми не відкриємо нічого нового, якщо скажемо, що інформація, яку зберігають бібліотечні фонди, віддзеркалює всі події та шляхи, якими пройшла країна.

Одним із парадоксів долі України була «українізація», активний період якої проходив у 1923-1932 роках. І справа не в тому, що місцеві жителі не знали мови. Таки знали і спілкувались своєю рідною мовою, але нам дісталася спадщина імперії, де викладання у вишах, спілкування в державних установах були російською. Нова влада більшовиків, аби збільшити електорат підтримки, на початку свого становлення почала загравати з місцевим населенням, тож одним із важливих поступок було питання мови. Для цього навіть запровадили курси української мови (більше про ці події ми розповідали у статті «Бібліотека у

1920–1930-х роках: українізація» // Бібліотерапевт. – 2020. – № 3. – С. 3-4).

Період «українізації» закінчився сфабрикованою справою «Об'єднання українських націоналістів» та великим терором. Заглиблюватися в історію не будемо, хоча ця тема потребує особливого вивчення для розуміння перебігу тих подій.

Серед важливих для нас завдань – вивчення бібліотечного фонду, зокрема різноманітних колекцій рідкісних та цінних видань, де особливе місце посідають праці викладачів Харківського медичного інституту – ХМІ (сьогодні – Харківський національний медичний університет). У період «українізації» почали друкуватися перші підручники рідною мовою. У бібліотеці до нашого часу збереглися підручники вчених ХМІ українською мовою, серед яких: «Фізіологія людини» (1926) проф. В.Я. Данилевського, «Основи живлення» (1926) та «Фізіологічна хемія» (1935) проф. О.В. Палладіна, «Елементарний курс сучасної загальної патології» (1930) проф. Б.Г. Пржевальського та інші. Серед книг-ювілярок – підручники

Фото 1 Анатомія людини. І частина (1934) проф. В.П. Воробйова

«Анатомія людини. І частина» (1934) проф. В.П. Воробйова [фото 1], «Вушні хвороби» (1934) проф. С.М. Компанейця [фото 2] та «Патологічна фізіологія» (1934) проф. Д.О. Альперна – їм цьогоріч виповнюється по 90 років! [фото 3]

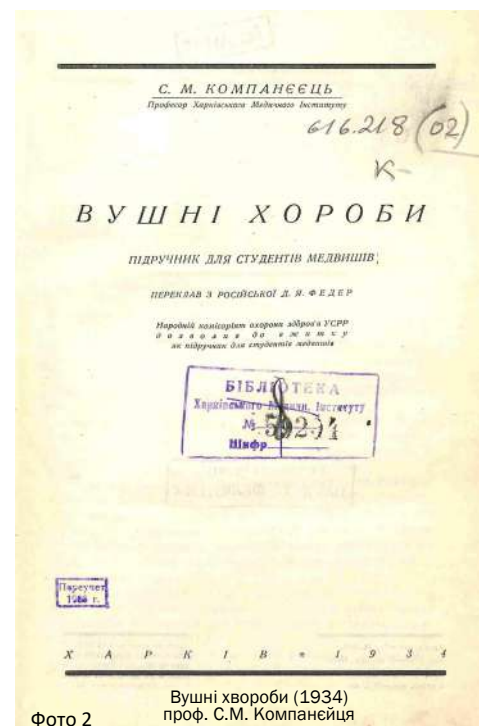

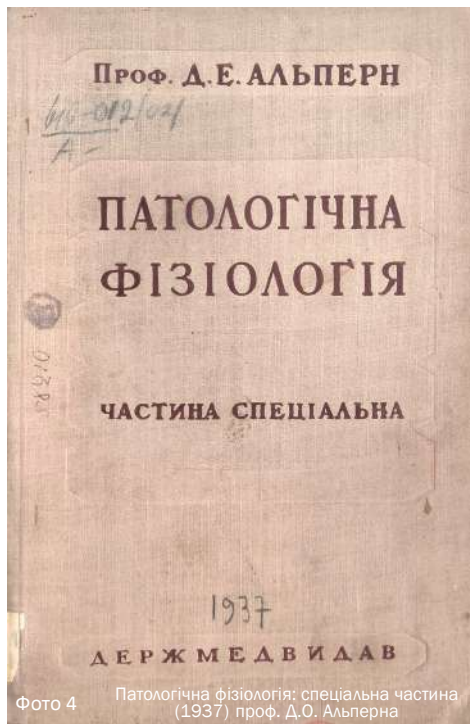
Фото 2 Вушні хвороби (1934) проф. С.М. Компанейця

Патологічна фізіологія (1934) проф. Д.О. Альперна
Фото 3

року видання та частина спеціальна – 1937 року [фото 4]. Цікаво, що друге видання цього підручника також було українською мовою: перша частина, загальна, вийшла у 1938 році [фото 5] – у тому році, коли вийшло перше видання підручника ро-

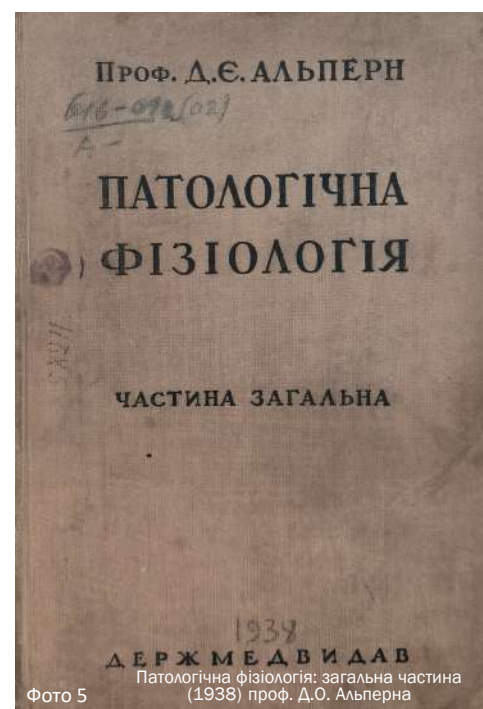
речним залишається факт – перші два видання «Патологічної фізіології» Д.О. Альперна 1934, 1937 та 1938 років вийшли українською мовою, вони маловідомі й потребують подальшого вивчення – бібліотекарям є надчим працювати далі, зокрема над з'ясуванням питання: чому інформація про них відсутня в доступних джерелах. Тож наші дослідження тривають.

Патологічна фізіологія: спеціальна частина (1937) проф. Д.О. Альперна
Фото 4

До речі, готуючи матеріал про книги-ювілярки для університетського календаря, відкрилися цікаві факти про підручник «Патологічна фізіологія». Широкому загалу користувачів представлено інформацію, що відомий підручник проф. Д.О. Альперна, який витримав 6 видань російською мовою (1-ше у 1938, останнє – у 1965 р.) був виданий українською лише в 1949 р. Проте у фонді Наукової бібліотеки ХНМУ є дві частини «Патологічної фізіології» Д.О. Альперна: частина загальна – 1934

сійською мовою. Так, підручник далі був значно перероблений та доповнений, як і належить всім підручникам при перевиданні, адже час йде вперед, наука теж не стоїть на місці. Проте незапе-

Патологічна фізіологія: загальна частина (1938) проф. Д.О. Альперна
Фото 5

ХАРКІВ МЕДИЧНИЙ

НОВИЙ ТОПОНІМ В ХАРКОВІ НА ЧЕШТЬ НОВАТОРА ВІТЧИЗНЯНОЇ ТРАНСПЛАНТОЛОГІЇ ЮРІЯ ВОРОНОГО

громадськість не мала достатніх відомостей про цю неординарну особистість, людину непростой долі, яскравого представника наукової еліти України.

Юрій Юрійович (за метрикою Георгій Георгійович) Вороний народився у 1895 р. в с. Журавка під Прилуками (нині Чернігівська обл.) в сім'ї професора Варшавського університету, члена-кореспондента Російської академії наук Георгія (Юрія) Феодосійовича Вороного. Його дід Феодосій — нащадок знатно-

Математик Георгій Вороний,
батько Ю. Вороного

го козацького роду, закінчив Київський університет, філолог, професор, директор заснованої ним гімназії у Прилуках.

Юрій почав навчатись в одній з Варшавських гімназій, але через смерть батька закінчував

навчання у Прилуцькій гімназії. У 1913 р. юнак вступив на медичний факультет Київського університету ім. Св. Володимира. Брав участь у битві під Крутами (1918).

Ю. Вороний — студент Київського університету
ім. Св. Володимира, 1915

Юрій Вороний закінчив університет та отримав диплом лікаря лише у 1921 р. Починав наукову діяльність в Києві під керівництвом професора М.М. Волковича. У 1926 р. він був призначений асистентом науково-дослідної кафедри факультетської хірургії Харківського медичного інституту (нині – Харківський національний медичний університет), яку очолював про-

У 2024 р. згідно Закону про деколонізацію (2023) на топонімічній мапі Харкова з'явилась низка нових назв. Після громадських обговорень перейменування торкнулось і провулка Красноярського в Індустріальному районі міста — назву змінено на честь видатного українського хірурга та вченого, піонера клінічної трансплантології, професора Юрія Вороного, який перший у світі здійснив трансплантацію нирки від людини людині. Унікальну операцію проведено в хірургічній клініці Всеукраїнського інституту невідкладної хірургії і переливання крові в Харкові (нині — ДУ «Інститут загальної та невідкладної хірургії ім. В.Т. Зайцева НАМН України»). Довгий час ім'я вченого-експериментатора замовчувалось, успіхи, досягнуті в роботі з пересадки органів, применшувались. Широка

Ю.Ю. Вороний (стоїть 3-й зліва) — ординатор кафедри хірургії Київського медінституту.
(Сидить у центрі проф. М.М. Волкович), 1923

професор В.М. Шамова — видатний вчений, піонер вітчизняної гемотрансфузіології, автор численних розробок з питань трансплантології, зокрема, переливання трупної крові. Саме на цій кафедрі Юрій Юрійович виконав ряд наукових робіт з трансплантації органів. У 1930 р. в Харкові хірург вперше пересадив нирку собаці, зшивши судини ший та донорської нирки.

У квітні 1931 р. з ініціативи та під керівництвом професора В.М. Шамова в Харкові створено Інститут гематології та переливання крові (надалі — Всеукраїнський інститут невідкладної хірургії і переливання крові), опорні пункти якого були відкриті в різних містах України, зокрема, в Херсоні. Ю.Ю. Вороного, старшого наукового співробітника цього інституту, призначено завідувачим Херсонським опорним пунктом. Одночасно він обіймав посади завідувача Херсонської міської лікарні, її хірургічного відділення та директора Херсонського ви-

Науковий хірургічний гурток Харківського медінституту керівник проф. В.М. Шамова (сидить, другий ряд, 3-й зліва), ас. Ю.Ю. Вороний (сидить 2-й зліва), 1930

робничого медичного інституту.

Напружена лікувальна, викладацька та наукова робота в Херсоні переривалася тривалими поїздками до Харкова в головний офіс — Всеукраїнський інститут невідкладної хірургії і переливання крові. Вчений наполегливо працював над удосконаленням техніки пересаджування нирки, що завершилося вдалою операцією. Саме тут, в хірургічній клініці інституту, 3 квітня 1933 р. Юрій Вороний зробив першу в світі операцію з пересадки нирки від людини людині. Дуже важливо, що пересаджена нирка була трупною.

На кафедрі патологічної анатомії Харківського національного медичного університету протягом вже 91 року зберігається препарат унікальної нирки. Саме цей орган, отриманий у 60-річного чоловіка, загинлого внаслідок тяжкої черепно-мозкової травми, український хірург Юрій Вороний пересадив молодій жінці, яка отруїлася сулемою. Лікар довів світу, що трансплантація людської трупної нирки є реальною. У Європі таку пересадку здійснили лише через 20 років. Звіт про операцію був опублікований в італійському журналі «*Minerva Chirurgica*» (1934), в якому зазначалось, що нирка включилась у кровообіг і почала самостійно функціонувати. Ця трансплантація — перша в історії спроба пересадки будь-якого цілого органу людині, хоча реципієнтка прожила лише 48 годин. Про результати дослідження також повідомив іспанський журнал «*El Siglo Médico*» (1936).

У грудні 1935 р. постановою атестаційної комісії Київського медичного інституту Ю.Ю. Вороному присуджено науковий ступінь кандидата медичних наук

без захисту дисертації. В листопаді 1936 р. видатного хірурга переведено до Харкова та обрано за конкурсом завідувачем кафедри хірургії Харківського стоматологічного інституту (1936–1941). Юрій Юрійович продовжував свою активну лікарську діяль-

Заняття хірургічного гуртка Харківського стоматологічного інституту, травень 1937
Ю.Ю. Вороний у передньому ряду крайній ліворуч

ність. Його обрано секретарем Всесоюзного з'їзду хірургів (1938–1939), членом правління спілки хірургів міста Харкова (1936–1941).

Під час Другої світової війни професор Ю.Ю. Вороний залишився в Харкові для надання медичної допомоги хворим і пораненим мешканцям міста. Напередодні окупації Харкова Юрій Юрійович зробив ще одну унікальну операцію — пришив дівчині руку, майже повністю відірвану вибухом. Через декілька років він одержить листа від Н.І. Діжевської, яка, дякуючи йому за ту операцію, скаже: «Пишу Вашою правою рукою».

З 1942 р. до початку 1943 р. Ю. Вороний працював сільським лікарем у с. Нова Водолага Харківської області, хірургом у складі медсанбату 8-ї гвардійської дивізії. За допомогою колективу лікарні він організував підпільний шпиталь на окупованій території, де рятував поранених під виглядом заразних хворих. Лікар потрапив у полон, де як полонений санітар виконував чорну важку роботу в пересувному німецько-

му лазареті. Наприкінці 1943 р., коли шпиталь перебував у Житомирі, йому вдалось втекти. Але через перебування в полоні Юрій Юрійович отримав заборону працювати у Харкові чи Києві. У 1944–1950 рр. хірург почав працювати в лікувальних устано-

Ю.Ю. Вороний серед співробітників Житомирського евакошпиталю, 1945

вах Житомира: в евакошпиталі, завідувачем урологічними відділеннями міської і обласної лікарень, головним обласним і міським урологом. За самовіддану працю в роки Другої світової війни він нагороджений медалями.

Ю.Ю. Вороний продовжував вивчати проблеми гомотрансплантології, зокрема, пересадки нирки. Професор М.Б. Мирський писав: «у 1949 р., працюючи в Житомирській обласній лікарні, він виконав ще 4 операції з пересадження трупної нирки хворим на важкий хронічний нефрит».

У 1950–1953 рр. Юрій Юрійович очолював відділення експериментальної хірургії Інституту експериментальної біології та па-

тології ім. акад. О.О. Богомольця, у 1953–1960 рр. — Київського інституту гематології та переливання крові. У 1952 р. Ю.Ю. Вороний захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук, яка була присвячена дуже важливій темі — питанням патогенезу і терапії травматичного шоку та йшла під грифом «секретно». Вченому присвоєно звання професора. Видатний хірург є автором 48 наукових праць з найбільш актуальних проблем медицини, зокрема, з питань імунології, крові і кровозамінників, роботи центральної нервової системи під час пересадок органів і тканин тощо.

Юрій Юрійович Вороний помер у Києві 13 травня 1961 р. на 66-му році життя від хронічного коронарного захворювання. Похований на Байковому кладовищі.

Неординарна особистість, хірург та науковець, який, незважаючи на всі несприятливі політичні та соціальні обставини, став піонером світової трансплантації нирки. Українському вченому належить подвійний пріоритет — він вперше у світі виконав експлантацію кадаверної (трупної) нирки, а також її алотрансплантацію пацієнту в клініці. Цей факт був уперше визнаний на Всесвітньому конгресі трансплантологів, вже після того, як Крістіан Бернад пересадив

серце (1967). Результати операцій, виконаних Ю.Ю. Вороним, були важливим джерелом первинних знань, що дозволили розвивати цю методику хірургам інших країн. Нині сучасні світові хірурги широко використовують операції пересадки нирок в клінічній практиці. Проте кожен пацієнт із пересадженою ниркою певною мірою завдячує своїм життям Юрію Вороному.

6 жовтня 2011 р. урочисто відкрито меморіальну дошку доктору медичних наук, професору Юрію Юрійовичу Вороному на будівлі Інституту дерматології і венерології НАМН України в Харкові. 21 серпня 2020 р. пам'ятну дошку видатному хірургу відкрито на старому корпусі Херсонської обласної клінічної лікарні. Окрім Харкова на честь професора названо вулиці також в Херсоні та Житомирі.

Меморіальна дошка Ю.Ю. Вороному в Харкові

Список використаної літератури:

1. Лісовий В. М. Юрій Юрійович Вороний – піонер клінічної трансплантології [Електронний ресурс] / В. М. Лісовий, Ж. М. Перцева // Вірні клятві Гіппократа: розповіді про тих, хто є взірцем для прийдешніх поколінь лікарів / за ред. В. М. Лісового, В. А. Капустника, Ж. М. Перцевої; Харківський національний медичний університет. – Харків: ХНМУ, 2020. – С. 260-268. – Режим доступу: <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/28094>. – Назва з екрана.
2. Юрій Вороний [Електронний ресурс] // Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олесь Гончара. – Режим доступу: <https://lib.kherson.ua/ru-yuriy-voroniy.htm> (дата публікації: 09.08.2020; дата звернення: 23.08.2024). – Назва з екрана.
3. Калита В. Юрій Вороний [Електронний ресурс] / підгот. В. Калита // Здоров'я України. – 2009. – № 17 (222). – С. 72-73. – Режим доступу: <http://health-ua.com/pics/pdf/17/72-73.pdf>. – Назва з екрана. – Текст рос.

КАТЕРИНА

На свій день народження Катерина вирвалася з Харкова до батьків. Вони під Полтавою живуть. Давно не навідувалась. Поспішала так, що ні зарядки до телефону не вкинула, ні ноут не взяла. Мама зойкала, що донька без шапки. Але нове демісезонне пальто зацінила! Батьки розпитували, що у Харкові. Що кажуть. Чи є якісь дії. Доросле чадо жартувало. Посоловила від батьківської настоянки родина реготала на всю хату. Збираючи посуд зі столу, мати раптом обняла Катрусю: "Мирного року, донечко".

— Ось не починай, — відмахнулась та.

Дівчина вдягла свою піжаму з ведмедиками. вляглась на улюблену подушку і мріяла про те, як здасть сесію та поїде відпочивати у Карпати.

24 лютого її розбудив телефонний дзвінок. І почалося. Сльози. Зустрічі. Бутерброди. Чай. Вокзал. Прощання. Знову зустрічі. І так по колу. Катька майже всіх своїх знайомих і друзів стрічала, садила на інші потяги, годувала, голубила, витирала сльози. Увечері падала без ніг. Коли потік людей трошки зменшився, пішла волонтерити.

За що дуже хвилювалась — так це за свої документи і речі, які залишились у гуртожитку. Вже восени дівчина наважилась зателефонувати до коменданта. Та сказала, що виїхала з міста. Там

тепер Віктор Петрович усім займається.

Харківщину звільнили. Стали слабкішими обстріли. І Катруся врешті набрала Віктора Петровича.

— Добрий день, це Катя Коваль із 509-ї. Як Ви?

— Катюню, вітаю. все слава Богу! Радий чути. Ти щось хотіла?

— Маю прохання. Ви вибачте, що з таким звертаюсь..

— Кажі, не соромся.

— Ви не могли б мені деякі речі з кімнати надіслати?

— Без питань. Кажі, що треба. Я завтра буду в гуртожитку.

Він переслав усі речі, документи. Дівчина подякувала через вайбер. І здавалося б, що усе. Але... на день Святого Миколая вона привітала його зі святом. Він відповів українською. Оце так! Тоді від чоловіка прийшло вітання з Новим роком. Причому, не картинка. А слова. Його слова! У Каті враз потепліло на душі! Привітання з Різдом Христовим було останнє. Мовчання тривало місяців зо два. Катруся хвилювалась трішки. Обізвалась до нього на Великдень. Отримала відповідь.

Значить, живий, заспокоїлась дівчина і вирішила спілкування завершити.

Аж ось на початку травня Віктор написав повідомлення, що приїздить сюди по справах. І чи не приділить Катя йому декілька годин, щоб погуляти містом.

Звісно, вона погодилась.

Віктор дуже схуд. Але очі сяяли радісно.

— Добрий день, Вікторе Петровичу!

— Привіт, привіт, Катюню. Дякую, що знайшла час.

— То ходімо, покажу Вам наше місто.

Вони доїхали до центру. Чоловік вийшов і вигукнув:

— Так вас же не бомбили!

— Ні, — сказала супутниця Віктора, проходячи повз кінотеатр Котляревського, - це колишній будинок дворянського зібрання. Йому майже двісті років. Але не дожив він до свого ювілею... Пожежа сталася... Пішли далі. Он перехід підземний "Злато місто". Будував почесний громадянин нашого міста, мер, який обирався п'ять разів на цю посаду Анатолій Кукоба. А отам наша художня галерея імені Ярошенка. Там такі скарби збережено! Підемо? Чи давайте краще по Соборності. Це одна з найстаріших вулиць. Не так давно вона була Жовтневою. Дійдемо до кінця. Там біла альтанка. І чудовий вид на місто відкривається. То як?

— Ти так торохтиш, - посміхнувся співрозмовник, - багато знаєш про місто.

— Мені дідусь розповідав, - Катя добрим словом згадала дідуся і бабусю. Повідала смішні історії з дитинства.

— А ось Спаська церква. Вона

у кам'яному футлярі. Всередині дерев'яна. А навпроти музичний коледж. Раніше там теж церква була. Розвалили в роки війни. А ото гарний будиночок окуліста Глейзера. Тут новобудови. А он Свято-Успенський собор. Там мої бабуся і дідусь вінчалися. А ось садиба нашого знаменитого Івана Петровича Котляревського. Автора всесвітньо відомої "Енеїди". Знаєш?

— Аякже, - посміхнувся Віктор Петрович.

Вони підійшли до альтанки. Полюбувалися весняною Полтавою. Катя знову лякала без зупинки про Гоголя і Лисенка, про художників і лікарів, що жили у місті. Про щоденник Олександра Несвітського і про те, що небайдужі люди знайшли таки його могилу на монастирському кладовищі... А он сьогодні кон-

церт симфонічного оркестру.

— Ти складеш мені компанію? — запитав біля афіші.

— Так! Обожаю живу музику.

Пара пила каву, гуляла містом, їла галушки. Яка ж Полтава без галушок?! Відвідали концерт. Неохоче опинилися на вокзалі. Бо Віктор вже тричі змінював час відправки автобуса.

Розпрощалися холодно. Потиском руки.

— Ти обізвись, як приїдеш, добре?

Він посміхнувся самими очима. Увечері прийшло повідомлення: "Дякую за чудово проведений час. Вже у місті, але ще не вдома". Він відправив їй синє і жовте серце. І так почалося їх щоденне спілкування. Дівчина, вже не соромлячись, надсилала смайлики з сердечками і

поцілунками. сумувала.

Навчання в універі було дистанційним. Але їй так хотілося поїхати до найулюбленішого міста! Дві години - і вона у Харкові. Катя плакала. Вдихала повітря і плакала. Хотілося обіймати усіх зустрічних людей, стіни будинків, дерева. Хотілося цілувати землю. А прапор над адміністрацією! Господи, вона ніколи так не раділа, як тепер.

Написала Віктору. І вже за півгодини потонула в обіймах коханого чоловіка.

— Дякую, що приїхала.

— Дякую, що зустрів.

Вони слухали вечірню тишу. Дивилися на верхівки дерев. І були щасливі. У напівзруйнованому місті. Де ще не скінчилась війна...

ХАРКІВ КОХАНИЙ

Місто Герой живе і працює,
Навчає студентів, лікує,
Пораненим допомагає
І пісню крилату співає.

Працюємо на Перемогу
І впевнено до неї ідемо,
Постійно чуємо тривогу
І інколи працює ПВО.

Коханий Харків, ти тримайся,
З тобою ми, любов до тебе назавжди,
Містом парків і студентів залишайся
На довгі століття і роки.

І хай скоріш закінчиться війна,
Ми шлях війни не обирали,
Бо миролюби ми і кожна українка – то бджола,
А українець – газда – це завжди ми знали.

А зараз в тілі вирва і болять суглоби,
Страшений біль в серцях у нас,
Живемо неугасимою надією на Перемогу,
Працює на неї кожен з нас.
Хай пахне миром і весною,
Шановні любі українці,
Єдність захистимо калиною і вербою,
Незламність духу – в кожній гілці!

В кожному слові нашому
Незламність, віра в краще,
В кожному вчинку нашому
Шана воїнам, підтримка ЗСУ.

Наш Харків живе і працює,
Навчає студентів, лікує,
Пораненим допомагає
І пісню крилату співає.

ФОТОПОГЛЯД

АВТОР ФОТО: ВІРА ВІСКОВА

ХАРКІВ: СВІТЛО НАДІЇ У 370-РІЧНИЙ ЮВІЛЕЙ

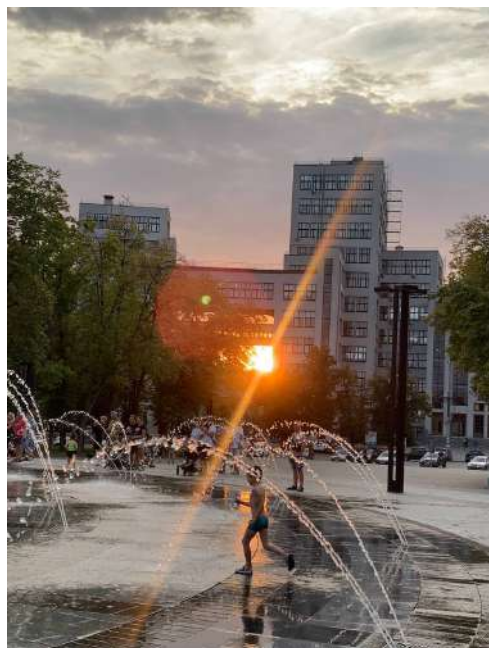
23 серпня 2024 року Харків відзначив своє 370-річчя. Попри складну воєнну обстановку, містяни отримали свято — невелике, але тепле, яке принесло трохи радості й покращило настрій.

У центрі міста, під час війни, в день свята, запустився найбільший в Україні сухий фонтан, що стало приємною несподіванкою для містян. Проте справжній подарунок чекав на Сумській

вулиці, де вперше з початку повномасштабної війни засяяло «Зоряне небо» як згадка про мирне життя. Ця подія викликала неймовірний захват у харків'ян, адже багато хто спеціально прийшов увечері до центру, щоб побачити це диво на власні очі. Водії зупиняли машини, виходили на вулицю, щоб зафіксувати ці чарівні моменти, щоб ще раз відчувти, що життя триває.

Це було не просто свято — це

був символ надії, світла й любові до рідного міста. Харків'яни знову зібралися разом, щоб нагадати собі й світу, що їхнє місто — це більше, ніж просто місце на мапі. Це дім, де кожен куточок наповнений спогадами, теплом і любов'ю. Незважаючи на всі труднощі, з якими вони стикаються щодня, це свято стало свідченням незламності, сили духу та віри у краще майбутнє.

ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ 2024 У СВІТЛІ ПОДІЙ

«МАГІЯ ПЕТРИКІВСЬКОГО РОЗПИСУ» У ХНМУ: ПОЄДНАННЯ ТВОРЧОСТІ ТА ПІДТРИМКИ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я

5 та 26 липня Наукова бібліотека Харківського національного медичного університету перетворилася на справжній майданчик творчості та натхнення. За ініціативою Первинної профспілкової організації співробітників та Первинної профспілкової організації студентів ХНМУ відбулися чергові арт-терапевтичні сесії під назвою «Магія Петриківського розпису».

Заходи, організовані із дотри-

манням усіх безпекових заходів, стали не лише можливістю опанувати техніку Петриківського розпису, але й чудовим способом підтримати mentale здоров'я у складних умовах прифронтового міста. Проводила ці заходи директор Наукової бібліотеки Ірина Киричок, яка є головою культурно-масової комісії профкому працівників ХНМУ. Студенти, викладачі та співробітники університету, об'єднавшись

у дружній та креативній атмосфері, відкрили для себе нові горизонти творчості. Кожен учасник зміг розкрити свої таланти та відчути себе частиною спільної справи.

Метою наших арт-терапевтичних сесій залишається не лише розвиток творчих здібностей, але й створення простору, де кожен може відпочити, отримати психологічну підтримку та відновити душевний баланс.

«МОЯ КРАЇНА – МОЯ РОДИНА»:

ВИСТАВКА ДІТЯЧИХ МАЛЮНКІВ ДО ДНЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

24 серпня ми святкували День незалежності України — день, який символізує наше право жити вільно, творити своє майбутнє та бути відповідальними господарями на своїй землі.

До цього важливого свята, за підтримки Профкому співробітників та Профкому студентів ХНМУ, була організована віртуальна

виставка художніх робіт дітей співробітників та студентів Харківського національного медичного університету під назвою «Моя країна — моя родина». Ця виставка стала відображенням любові до нашої України та віри у її світле, вільне майбутнє через творчість юних талантів.

Наукова бібліотека ХНМУ бра-

ла активну участь в організації та проведенні заходу, перетворивши його на яскраву подію творчості та патріотизму.

Переглянути всю виставку можна за посиланням: <https://t.me/profkomkhnmu/1379>

КОНТАКТИ:

м. Харків,
пр. Науки, 4
e-mail: oa.rusanova@knmu.edu.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Киричок І.В. (головний редактор)
Русанова О.А. (відповідальний редактор)

